

ČESKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavního soudu

Jm é n e m r e p u b l i k y

Ústavní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu Stanislava Balíka a soudců Dagmar Lastovecké a Jiřího Nykodýma o ústavní stížnosti
bytem _____ zastoupené JUDr. Janou
Novákovou, advokátkou Advokátní kanceláře se sídlem v Kostelci nad Labem,
Neratovická 218, proti Krajského soudu v Praze ze dne 26. 5. 2009 č.j. 31 Co 167/2009-
45,

t a k t o :

**Rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 26. 5. 2009 č.j. 31 Co 167/2009-45
se ruší.**

O d ů v o d n ě n í

Stěžovatelka se, s odvoláním na porušení čl. 4 odst. 4, čl. 36 odst. 1 a čl. 32 odst. 1 a odst. 4 Listiny základních práv a svobod (dále jen Listina), domáhá zrušení v záhlaví uvedeného rozsudku krajského soudu, kterým byl změněn rozsudek soudu prvního stupně tak, že počínaje dnem 31. 8. 2008 soud zrušil vyživovací povinnost otce _____ ke stěžovatelce.

Z obsahu připojeného spisu Okresního soudu v Mělníku a tvrzení uvedených v ústavní stížnosti Ústavní soud zjistil následující skutkové a právní okolnosti případu.

Rozsudkem ze dne 12. 2. 2009 Okresní soud v Mělníku zamítl žalobu otce stěžovatelky, kterou se domáhal zrušení vyživovací povinnosti ke dni 31. 8. 2008 s odůvodněním, že vyživovací povinnost trvá i nadále, neboť skutečnost, že stěžovatelka řádně odmaturovala až v náhradním termínu dne 4. 2. 2009 a v mezidobí, ve školním roce 2008 až 2009 studovala anglický jazyk na škole u agentury EDUCO s.r.o., v rámci tzv. pomaturitního studia, nevyklučuje, že by stěžovatelka řádně nepokračovala ve studiu.

Krajský soud v Praze k odvolání otce stěžovatelky prvostupňové rozhodnutí změnil a vyživovací povinnost ke stěžovatelce počínaje dnem 31. 8. 2008 zrušil. Z obsahu odůvodnění rozhodnutí vyplývá, že krajský soud při posuzování návrhu vycházel z ustanovení § 1 vyhlášky č. 322/2005 Sb., dle něž se pro účely státní sociální podpory a důchodového pojištění považuje za studium na středních nebo vysokých školách též studium osob se středním vzděláním s maturitní zkouškou nebo s vyšším odborným vzděláním v konzervatoři, které úspěšně vykonaly první maturitní zkoušku nebo absolutorium v konzervatoři, v kalendářním roce, ve kterém zahajují toto studium v jednoletých kurzech cizích jazyků s denní výukou, uskutečňovaných právníky a fyzickými osobami, působícími v oblasti jazykového vzdělávání. Vzhledem k tomu, že stěžovatelka nevykonala maturitní zkoušku v roce, v němž zahájila jazykové studium v jednoletém jazykovém kurzu, dospěl soud k závěru, že se v případě stěžovatelky nejednalo o řádné pokračování ve středoškolských studiích a přípravě na budoucí povolání.

Stěžovatelka s názorem soudu nesouhlasí, má zato, že věc byla posouzena příliš formalisticky, neboť vyhláška č. 322/2005 Sb. je právním předpisem vydaným za účelem plateb občanům poskytovaných z veřejných prostředků a spadá tedy do oblasti práva veřejného, přičemž její nárok vyplývající z práva rodinného spadá do oblasti práva soukromého. Stěžovatelka poukazuje zejména na čl. 32 Listiny, z něž vyplývá, že děti mají právo na rodičovskou výchovu a péči, a proto nárok dítěte, byť zletilého, na výživné od rodičů, má být posuzován v souladu s potřebami dítěte, možnostmi a schopnostmi rodiče a dobrými mravy, nikoliv s ohledem na splnění podmínek vyhl. 322/2005 Sb.

Krajský soud ve vyjádření k ústavní stížnosti odkázal na odůvodnění svého rozhodnutí a navrhl zamítnutí ústavní stížnosti.

Vedlejší účastník ve vyjádření k ústavní stížnosti zejm. uvedl, že činností soudu nedošlo k porušení hmotněprávních či procesně právních předpisů, které by mělo za následek porušení ústavně zaručených základních práv nebo svobod stěžovatelky a navrhl odmítnutí návrhu.

Podle ustanovení § 44 odst. 2 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů, může Ústavní soud se souhlasem účastníků upustit od ústního jednání, nelze-li od tohoto jednání očekávat další objasnění věci. Poté, co si Ústavní soud vyžádal souhlasy účastníků, rozhodoval ve věci bez nařízení ústního jednání.

Ústavní soud nejdříve podotýká, že posuzoval ústavní stížnost z hlediska kompetencí daných mu Ústavou ČR, tj. z pozice soudního orgánu ochrany ústavnosti, který není další instancí v systému všeobecného soudnictví, není soudem nadřízeným obecným soudům a obdobně orgánům veřejné moci a jako takový je oprávněn do jejich

rozhodovací pravomoci zasahovat pouze za předpokladu, že nepostupují v souladu s principy obsaženými v hlavě páté Listiny.

Ústavní soud rovněž zdůrazňuje, že jak ustáleně judikuje, je oprávněn přezkoumat správnost aplikace podústavního práva a zasáhnout do rozhodovací činnosti obecných soudů jen tehdy, shledá-li současně porušení základního práva či svobody. Ve svých předchozích rozhodnutích Ústavní soud zřetelně definoval podmínky, při jejichž existenci má vadná aplikace podústavního práva obecným soudem za následek porušení základních práv či svobod jednotlivce. Jedná se o případy nesprávného výběru právní normy při konkurenci norem jednoduchého práva, případy nesprávného výběru interpretační alternativy při konkurenci možných alternativ interpretace normy a případy svévolné aplikace jednoduchého práva.

S ohledem na argumentaci ústavní stížnosti a shora vymezený rozsahu přezkumné činnosti Ústavního soudu se v posuzované věci Ústavní soud zabýval otázkou, zda aplikace a interpretace příslušných právních norem ze strany odvolacího soudu nebyla na újmu ústavně zaručených práv a svobod, jichž se stěžovatelka dovolává. S ohledem na zjištěné skutečnosti dospěl Ústavní soud k závěru, že právě k výše uvedenému porušení principů obsažených v Listině, opravňující zásah Ústavního soudu, došlo.

Podstatou věci projednávané obecnými soudy bylo zjištění a posouzení, zda ve vztahu ke stěžovateli v době, kdy stěžovatelka studovala výše zmiňovaný jednoletý jazykový kurz angličtiny, i nadále trvá vyživovací povinnost otce.

Ústavní soud konstatuje, že ve věci byl dostatečně zjištěn skutkový stav věci, který ostatně ani nebyl mezi účastníky řízení sporný. Obecné soudy ze skutkových zjištění však dovodily odlišné právní závěry, přičemž krajský soud na věc analogicky aplikoval vyhlášku č. 322/2005 Sb., o dalším studiu, popřípadě výuce, které se pro účely státní sociální podpory a důchodového pojištění považují za studium na středních nebo vysokých školách.

Dle názoru Ústavního soudu se odvolací soud nesprávně zaměřil pouze na zjištění, zda pomaturitní studium stěžovatelky, uskutečněné ve školním roce 2008 až 2009 a realizované prostřednictvím agentury EDUCO s.r.o., je řádným pomaturitním studiem, přestože stěžovatelka nevykonala maturitní zkoušku v řádném termínu v červnu 2008, a zda tedy toto studium lze považovat za přípravu na budoucí povolání, či se jedná o nadstandardní doplňování znalostí bez návaznosti na budoucí povolání. Soud se soustředil tedy výhradně na zjištění, mající své opodstatnění zejména pro právní vztahy upravené citovanou vyhláškou, která však, jak správně namítá stěžovatelka, je právním předpisem veřejného práva upravujícím nároky na platby z veřejných prostředků.

Při posuzování vyživovací povinnosti otce ke stěžovateli je však třeba prioritně vycházet z ustanovení § 85 zák. č. 94/1963 Sb. (dále jen zákon o rodině), dle něhož vyživovací povinnost rodičů k dětem trvá do té doby, pokud děti nejsou samy schopny se žít. Vyživovací povinnost rodičů k dětem tedy není podmíněna věkem, ani ukončením určitého stupně vzdělání, nýbrž pouze schopností sám se žít, což je pojem, který musí soud vyložit jednotlivě podle specifik každého konkrétního případu. V případě, že dítě, byť zletilé, pokračuje ve studiu (dokončuje studium), které zvyšuje

úroveň jeho vzdělání, a tím i jeho šance na pracovním trhu, jedná se o soustavnou přípravu na budoucí povolání. Z uvedeného hlediska se však odvolací soud věci nezabýval. Zcela pominul, že stěžovatelka v rozhodné době nejen navštěvovala uvedený jednoletý kurz angličtiny, ale současně se bezprostředně i připravovala na dokončení maturitní zkoušky, neboť v řádném termínu složila maturitní zkoušku jen ze dvou předmětů (v únoru 2009 maturitní zkoušku složila ve zbývajícím rozsahu). Ze strany stěžovatelky se tak jednalo o soustavnou časovou i obsahovou přípravu na budoucí povolání. Sama okolnost, že stěžovatelka v plném rozsahu, třeba i z důvodu vlastní nedostatečné důslednosti ve studiu, nesložila maturitní zkoušku v řádném termínu ve školním roce 2008, ale až o několik měsíců později, automaticky nevyvolává zánik vyživovací povinnosti rodičů. (Ostatně důvody, proč stěžovatelka neodmaturovala v řádném termínu, soud ani nezjišťoval.) Z obsahu odůvodnění rozhodnutí je tak zřejmé, že odvolací soud se stěžejní otázkou, zda se stěžovatelka v rozhodné době připravovala na budoucí povolání a zda byla schopna se sama živit či zda měla jiný zdroj příjmu, v podstatě nezabýval, ale pouze povšechně zjišťoval, zda zmíněné studium angličtiny splňuje kritérium „dalšího studia“ dle vyhlášky č. 322/2005 Sb. Bylo přitom nesporné, že stěžovatelka v době přípravy na dokončení maturitní zkoušky a studia anglického jazyka si vlastním přičiněním nezajišťovala uspokojování svých existenčních potřeb, ale hradila jí je matka.

Ústavní soud konstatuje, že odvolací soud posuzoval věc příliš formalisticky, analogicky aplikoval na věc nesprávný právní předpis, přičemž se důsledně nezabýval posouzením věci z hlediska adekvátní právní normy, tj. ustanovení § 85 zákona o rodině, ani nezohlednil konkrétní okolnosti projednávané věci. V důsledku svévolné aplikace nepatřičného právního předpisu jednoduchého práva, (ačkoliv projednávaná materie je jednoznačně upravena příslušnými ustanoveními zákona o rodině), tak došlo k porušení práva stěžovatelky na spravedlivý proces dle čl. 36 odst. 1 Listiny, přičemž v důsledku porušení tohoto základního práva vedlo i k porušení čl. 32 odst. 4 Listiny.

Vzhledem k tomu, že v postupu odvolacího soudu, který vedl k vydání ústavní stížnosti napadeného rozsudku, shledává Ústavní soud porušení čl. 32 odst. 4 a čl. 36 odst. 1 Listiny, ústavní stížnosti vyhověl a podle § 82 odst. 1 písm. a) zákona o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů, ústavní stížností napadený rozsudek krajského soudu zrušil.

P o u č e n í : Proti nálezu Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 24. listopadu 2009

Stanislav Balík
předseda senátu

Za správnost vyhotovení:
E. Kameníková

